

Co nemáme, když „nemáme čas“?

Když nemáme čas, co máme? Z lidského pohledu jsme zaneprázdnění a vykonáváme jinačí činnost. Proto říkám teď nemám čas. Je otázkou zda tuto větu používáme správně. Jednou z nejpodstatnějších věcí je to, že když nemáme čas, tak určitě nemáme čas. To je prostá tautologie. Otázkou zůstává: co ještě kromě toho nemáme? Moc věcí nemůžeme o tomto „bezčasí“ říci. Dovoluji si tvrdit, že ale jednu věc ano. A to, že když nemáme čas nemáme ani prostor.

Dá se říci, že historicky se čas i prostor vyvíjel odlišně. Čas byl zpočátku chápán v cyklickém pojetí. Zatímco prostor se omezoval na životní prostor nebo prostor jako problém filosofický nebo fyzikální. Obě dvě kategorie měli své problémy. U prostoru se řešilo, jak je možné, že se v něm něco pohybuje nebo nepohybuje (Zenón). Čas byl dáván do souvislostí se stvořením a zanikáním světa (Herakleitos, Empedokles). S nástupem křesťanství se zdálo, že se vysvětlila povaha času, tím, že se čas narovnal a dal jemu smysl v dějinách spásy. Otázky, které položil Zenón se vysvětlili uspokojivě až po objevení infinitizimálního počtu. V té době, ale těmito kategoriemi cloumali další nerozřešené otázky. Jako například, jestli je prostor vyplněn éterem nebo zda čas je reálný nebo jde soubor počitků, které jsou zprostředkovány myšlení (solipsismus). Zatímco na první otázku se dostalo odpovědi až ve dvacátém století, druhá se stala věcí víry. Je ale vidět, že většinou byly tyto kategorie promyšleny samostatně. A to až do počátku 20. století. Jedním z prvních odvážlivců, kteří se otevřeně vyjádřili o možnosti souvislosti mezi časem a prostorem na základě experimentálních vědeckých poznatků byl A. Einstein. V roce 1905 publikoval nenápadný článek s názvem: K elektrodynamice pohybujících se těles. Jedním z jejich důsledků je to, že nemůžeme chápat čas a prostor odděleně. Pokud se totiž veškerá informace ve vesmíru může šířit nejvýše rychlostí světla, potom nemohou některé děje které jsou od sebe prostorově vzdálené nastat současně. Kdyby totiž chtěly nastat současně museli by se dohodnout, kdy se mají začít dít. V našich lidských měřítkách si řekneme, že to není problém, že na sebe můžeme mávnout a v tu dobu můžeme začít společně něco dělat. Ale ve skutečnosti trvá jistou dobu, než fotony, které nesou informaci o mávnutí našeho partnera dorazí na naši sítnici oka. Tento časový zlomek se při velkých rychlostech stává nezanedbatelný. Proto tedy fyzici začali mluvit o časoprostorových souřadnicích. Ke třem prostorovým souřadnicím byla dopsána čtvrtá souřadnice, a to časová (viz. Minkowského metrika). Nemůžeme tedy oddělit události na prostorové a časové. Neboť tyto události se staly v časoprostoru. Pokud nemáme čas, nemůžeme mít ani prostor v kterém „existujeme“. Tento prostor by existoval pouze v Newtonovské koncepci světa, ta ale není pravdivá. Další úzké propojení prostoru nám naznačuje obecná teorie relativity. V OTR

existuje teze, že hmota zakřivuje časoprostor. Hmota je tak součástí časoprostoru. Změna gravitace, která souvisí s hmotností hmoty je změna ve struktuře časoprostoru. To znamená, že například v blízkosti černé díry se zpomaluje čas vlivem její gravitace. Kdybychom neměli čas, byli bychom buď v černé díře nebo někde, kde neexistuje ani prostor, taková je naše fyzikální realita.